

Dårlig integrering av innvandrere koster Danmark 30-50 milliarder årlig

Av Kjell Thompson

– Om man klarte å bringe innvandrerne og deres etterkommere opp på samme sysselsettningsnivå som den gjennomsnittlige danske, ville det gi et positivt bidrag til det danske samfunn på mellom 30 og 50 milliarder kroner i året, alt etter forutsetningene som ligger til grunn for beregningene.

Det sier Erik Bonnerup, som leder «Tænketanken om utfordringer for integrationsindsatsen i Danmark». Tænketanken ble etablert av den sosialdemokratiske innenriksminister Karen Jespersen i 2000 og sorterer nå under Ministeriet for Flytninge, Indvandrere og Integration. Bonnerup er pensjonert forsikringsdirektør og tidligere departementssjef i Finansdepartementet. Bonnerup sier at beregninger Tænketanken gjorde for noen år siden viste at den dårlige integrasjon av innvandrerne ga et negativt bidrag til samfunnet på rundt 25 milliarder kroner. Nå ligger tallene på 30-50 milliarder. Og dette er forsiktige anslag, sier han.

Stort negativt bidrag

– Dette betyr at den innvandring vi hittil har hatt har gitt et stort negativt bidrag til dansk økonomi. Det verste er at utgif-

tene er så store fordi det er vanskelig å få de unge, altså annen generasjons innvandrere, i utdanning og arbeid. Vi har gjort en undersøkelse på yrkesutdanning som viser at 60 prosent av dem som starter, faller fra. De fullfører ikke sin utdanning. Det er et dramatisk høy tall, dobbelt så høyt som for dansker, sier Bonnerup. Noen tilsvarende analyse av kostnadene ved dårlig integrasjon av innvandring til Norge er ikke gjort, men professor i samfunnsøkonomi ved Universitetet i Oslo, Kjetil Storesletten, gjorde for en del år siden analyser av innvandring til Sverige. Han sier at de danske beregningene virker rimelige, men han er ikke villig til å anslå kostnadene i Norge på grunnlag av de danske tallene. Men basert på de funn han gjorde i Sverige mener Storesletten at innvandrernes bidrag til norsk økonomi er negativt fordi sysselsettingen ligger under 60-70 prosent.

– Den innvandring vi hittil har hatt har gitt et stort negativt bidrag til dansk økonomi, sier formann for den danske Tænketanken, Erik Bonnerup.

Jobb eller ikke jobb

– Hva en innvandrere bidrar med kommer an på hvilke egenskaper vedkommende har. De viktigste er alder, utdanning og fremfor alt om vedkommende kommer i jobb eller ikke.

– Innvandrere i alderen 25 til 40 med god utdanning gir i gjennomsnitt et stort positivt bidrag, spesielt hvis vedkommende kommer fra EØS-området. Hvis en innvandrere kommer i jobb er det godt, hvis ikke er det dårlig. Men det er viktig å skille mellom arbeidskraftinnvandring – der meningen er at det skal være i Norges interesse – og flyktning- og familieinnvandring, som skjer i humanismens navn. Prislappen må aldri bli det avgjørende i flyktningpolitikken, sier Storesletten.

Storesletten sier at sannsynligheten for at

– Innvandrernes bidrag til norsk økonomi er negativt fordi sysselsettingen ligger under 60-70 prosent, sier professor Kjetil Storesletten. Foto: Johnny Syversen.

vedkommende kommer i arbeid – og blir der – avhenger av opprinnelsesland. En studie som Frisch-senteret har utført viser at innvandrere som kom til Norge i 70-årene hadde veldig høy sysselsettingsgrad de første årene. Mange hadde høyere sysselsettingsgrad enn nordmenn og etter fem til 10 år så denne innvandringen ut til å være en suksess. Men deretter falt sysselsettingsgraden som en stein. Menn fra Pakistan, Tyrkia, India og Marokko som hadde en sysselsettingsgrad på 90 prosent i en alder av 30 år, var nede i 50 prosent i en alder av 50. Uvisst av hvilken grunn.

Sysselsetting 56,6 prosent

I Norge har førstegangsinnvandrere en sysselsetting på 56,6 prosent, fordelt med 61,1 prosent for menn og 52,2 prosent for kvinner. I hele befolkningen er sysselsettingen 69,3 prosent, fordelt med 72,5 pro-

sent for menn og 66 prosent for kvinner. Ledigheten blant innvandrere er rundt 9 prosent – eller omtrent tre ganger så høy som for hele befolkningen. Variasjonene er store. Mens innvandrere fra EØS-land klarer seg stort sett bra, ligger ledigheten for innvandrere fra Afrika på 17-18 prosent og fra Afghanistan på nesten 20 prosent. I fjor var det i alt 365.000 innvandrere i Norge, hvorav tre fjerdedeler med ikke-vestlig bakgrunn.

Med så høy ledighet er det ikke til å undres over at innvandrere ligger øverst på trygdestatistikken, slik det fremgår av en undersøkelse Frisch-senteret har gjort. Danmark har registrert 463.235 innvandrere og etterkommere per 1. januar 2006. Her er sysselsettingsfrekvensen for innvandrere og etterkommere i alderen 16-64 år fra ikke-vestlige land 54 prosent for menn og 41 prosent for kvinner. (2005-tall) For danske menn er tilsvarende tall 79 prosent og for danske kvinner 74 prosent. Det er skjedd en mindre forbedring fra 2001 til 2005. Sysselsettingen for innvandrere og etterkommere fra ikke-vestlige land er steget fra 46 til 48 prosent. Både Danmark og Norge ligger likevel forholdsvis høyt på statistikken over sysselsetting av innvandrere sammenlignet med andre land.

Aktiv rekrutteringspolitikk

Kan innvandring løse fremtidens behov for arbeidskraft? Kjetil Storesletten sier det slik:

– Innvandring kan bare bidra til å løse fremtidens arbeidskraftbehov under for-

utsetning av at innvandrerne har kvalifikasjoner som er tilpasset norsk behov. For eksempel polske snekkere. Det må føres en aktiv rekrutteringspolitikk. Tar vi inn innvandrere med lav utdanning fører det ingen steds hen. Vi kan ikke fortsette den innvandringspolitikken vi har ført.

En måte å beregne kostnadene på er å se på hva sysselsettingen blant innvandrere må være for at effekten skal bli null. Det avhenger av alder. For en gruppe 27-åringer vil break even være 60 prosent. Ser man på 40-åringer vil break even være 70 prosent. Det betyr at hvis man har en aldersgruppe med en sysselsettingsprosent på under 60 prosent livet ut, er denne gruppen en kostnad.

Hvis man tar inn folk som er mellom 20 og 35 og du klarer å få mer enn 2/3 av dem i jobb, vil innvandringen lønne seg. Hvis vedkommende innvandrer trekker med seg kone, barn og besteforeldre, vil kravet til gruppens sysselsetting selvsagt ligge langt høyere.

Den som er i jobb betaler inn til fellesskapet, den som ikke er i jobb tar ut av fellesskapets kasse. Så enkelt er det, sier professor Kjetil Storesletten.

Erik Bonnerup mener innvandring i noen grad kan løse arbeidskraftproblemet, men mener at løsningen for det private næringsliv heller ligger i outsourcing. Både i Kina og India er det tilgang på høyt kvalifisert arbeidskraft. Outsourcing er langt lettere i dag med effektiv kommunikasjon over nettet. Transport er også billig.

– Det koster for eksempel bare 10 kroner

å transportere et TV-apparat fra Kina til Europa, etter hva jeg nylig ble fortalt.

Større lønnspredning

– Jeg vil si at 90 prosent av problemet skal løses med de mennesker vi har, sier Bonnerup. De siste 10 prosentene må løses gjennom større lønnspredning, der vi bruker de høye lønningene til å tiltrekke og holde på spesielt kvalifisert arbeidskraft. Samtidig må vi åpne opp for lønninger under minstelønn, så vi skaper jobber til de svakt kvalifiserte dansker og utlendinger. Vi kommer til å måtte velge mellom en god integrasjon og større lønnspredning eller fastholde den nåværende likhet og ha en dårlig integrasjon. Med så høye minstelønninger som vi har i Danmark – som i Norge – er det mange som ikke kommer inn på arbeidsmarkedet fordi mange arbeidsgivere ikke har råd til å betale de høye minstelønninger. – Hvorfor ikke la innvandrere starte på lavere lønn, og vise hva de duger til. Så skal selvfølgelig lønnen settes opp hvis de gjør en fullgod jobb. Dette er det vanskelig å få aksept for hos partene i arbeidslivet. Argumentet er at man ikke vil ha et A-lag og et B-lag. Men er det bedre å ha et stort C-lag som aldri kommer inn på arbeidsmarkedet? Hvis ikke vi får til en sterkere differensiering kan vi bare glemme å få inn arbeidskraft fra utlandet, sier Bonnerup.

En enorm utfordring

– Men pleiesektoren er vel et område hvor det er behov for innvandring?

– Det tror jeg ikke. Problemet vil være løst om man klarer å få de innvandrerne vi har i arbeid, særlig etterkommerne. Disse vokser opp og skal gifte seg og få barn. Klarer vi ikke å få dem ut i arbeidslivet, vil problemene gjenta seg i tredje generasjon. Vi må satse på innvandrerungdommen. Så får vi heller glemme eldre innvandrerkvinner, som bare har gått hjemme og som ofte er analfabeter. Det samme gjelder dansker som ha gått på trygd i årevis. Det er nesten umulig å få dem tilbake i arbeidslivet.

Under tidligere nedgangstider i Danmark fikk man det vi kalte annen generasjons arbeidsløse. Det var barn som aldri hadde sett foreldrene gå på arbeid. De ble vant til et livsmønster der far og mor var hjemme, sov lenge og deretter gikk og satte seg på en benk og kanskje tok en øl med andre arbeidsløse.

– Det samme er nå i ferd med å skje med de unge etterkommere fra ikke-vestlige land. Denne gruppen vil de neste 15 år bli tre ganger så stor. Her ligger en enorm utfordring, sier Erik Bonnerup. Han mener dessuten at myndighetene for en del yrker stiller altfor strenge krav til teoretiske kunnskaper. Skal du for eksempel pleie gamle mennesker er det i første rekke spørsmål om du liker å gjøre det. En hjelpepleier skal være vennlig mot de gamle og gi dem den pleie de trenger. Hun behøver ikke å være spesielt god i engelsk. Kravene til teoretiske kunnskaper stenger mange ute fra arbeidslivet. Det gjelder også annen generasjons innvandrere, sier Erik Bonnerup. ■